

Portal Dobreknjige.si: v novo desetletje z novimi funkcionalnostmi

Dobreknjige.si portal: entering a new decade with enhanced features

Luana Malec¹, Magda Vremec Ragusi²

IZVLEČEK: Portal Dobreknjige.si je spletna platforma, namenjena bralcem, ki iščejo priporočila za kakovostno leposlovje in strokovne knjige. Deluje kot nacionalni projekt slovenskih splošnih knjižnic, ki omogoča organizacijo branja, povezovanje bralcev in širjenje bralne kulture. Portal letno beleži več kot dva milijona ogledov, njegova uporaba pa narašča. Po desetih letih delovanja je bila prenova potrebna zaradi tehnološke zastarelosti, omejenih možnosti nadgradnje in prilagajanja sodobnim standardom. Ključne izboljšave vključujejo napredne iskalne funkcije, kot so koncept štirih vhodov, literarni GPS in filtriranje po barvi naslovnice, večjo interaktivnost z bralnimi dnevniki, kvizi in zbirkami citatov ter izboljšano personalizacijo, vključno z možnostjo sledenja priljubljenim knjižničarjem, žanrom, knjigam in avtorjem. Novi portal prinaša tudi večjo dostopnost za osebe s posebnimi potrebami in večjo vključenost uporabnikov v soustvarjanje vsebin. S temi posodobitvami portal Dobreknjige.si ohranja svojo vlogo osrednjega portala za bralna priporočila v Sloveniji, hkrati pa spodbuja razvoj bralne kulture in povezuje knjižnično skupnost.

KLJUČNE BESEDE: Dobreknjige.si, spletni portali, bralna priporočila, slovenske splošne knjižnice

ABSTRACT: Dobreknjige.si is an online platform designed for readers seeking high-quality fiction and non-fiction recommendations. As a national project of Slovenian public libraries, it helps users organize their reading and connect with fellow readers, and promotes a vibrant reading culture. The portal attracts over two million visits annually, with its popularity steadily increasing. After a decade of operation, a major upgrade became necessary due to outdated technology, limited development possibilities and the need to meet modern user expectations. The revamped portal introduces advanced search features, including the Four Doors concept, Literary GPS and cover colour filtering, making book discovery more intuitive. Interactivity has been significantly enhanced, offering features such as reading journals, quizzes and a curated collection of literary quotes. Improved personalization allows users to follow books, authors, and genres. Additionally, the new platform prioritizes accessibility for users with special needs and fosters greater community involvement in content creation. With these updates, Dobreknjige.si remains Slovenia's leading book recommendation portal, nurturing a dynamic reading culture and strengthening connections within the literary and library communities.

KEYWORDS: Dobreknjige.si, online portals, reading recommendations, Slovenian public libraries

1 Uvod

Portal Dobreknjige.si je zvesti sopotnik bralcev in bralk pri njihovem srečevanju s knjigami v Sloveniji. Bralnim navdušencem pomaga pri izbiri knjig na osnovi bralnih priporočil, ki jih

¹ Korespondenčni avtor: Luana Malec, glavna urednica portala Dobreknjige.si, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Koper, Slovenija, luana.malec@knjiznica-koper.si.

² Magda Vremec Ragusi, namestnica glavne urednice portala Dobreknjige.si, Goriška knjižnica Franceta Bevka, Nova Gorica, Slovenija, magda.vremec@gkfb.si.

pripravljajo slovenske splošne knjižnice, omogoča organizacijo branja in povezuje bralce. S tem portal tudi v sodobnem virtualnem okolju nadaljuje poslanstvo knjižnic: širiti ljubezen do knjig in žlahtne slovenske besede v prijaznem in spodbudnem sožitju ter v medsebojnem spoštovanju do vseh posameznikov, poklicev in (tudi spletnih) dejavnosti.

Portal Dobreknjige.si smo leta 2012 v okviru izvajanja posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic zasnovali v Knjižnici Koper v sodelovanju z Goriško knjižnico. Projekt je bil že od začetka zastavljen z nacionalno noto, saj omogoča enakopravno vključitev vseh slovenskih splošnih knjižnic, vključno z zamejskimi. S skupnim projektom sta osrednji območni knjižnici istega leta uspešno kandidirali na letnem Neposrednem pozivu Ministrstva za kulturo RS za predložitev finančnega načrta in programa dela za izvajanje posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic.

Zaradi omejenih virov smo izgradnjo portala zastavili večfazno. Leta 2013 smo po pregledu literature, analizah sorodnih portalov in posvetih s strokovnjaki z različnih področij pripravili vsebinsko zasnovo portala. Nato smo ga implementirali na tedaj napredni platformi WebTool 4.5 podjetja Qualitas, ki je omogočala urejanje vsebin v vseh operacijskih sistemih in prilagodljivost portala različnim mobilnim napravam (Malec, 2014). Spletni različici so v naslednjem letu sledile še aplikacije za operacijska sistema iOS in Android.

Danes je portal last vseh sodelujočih knjižnic. Upravljata ga Knjižnica Koper in Goriška knjižnica, splošne knjižnice pa svojo pravico do nadzora nad razvojem in upravljanjem portala uresničujejo prek Nadzornega sveta, ki ga sestavljajo direktorji petih, v zadnjih dveh letih na portalu najbolj aktivnih knjižnic, koordinator osrednjih območnih knjižnic in predsednik Združenja splošnih knjižnic. Nad vnašanjem vsebin na portal pa bdi Uredniški odbor z glavnim uredništvom (glavna urednica in namestnica) in desetimi regijskimi uredniki.

Vsebina portala je – skladno s poslanstvom splošnih knjižnic – namenjena najširši javnosti. Zato vključuje tako vrhunska dela kot tudi tista manj zahtevna, ki pa so po strokovni presoji lahko vir bralne rasti. Kot poudarjajo Malec, Kavčič in Škvarč (2016), portal upošteva raznolikost bralcev, spoštuje njihove zmožnosti in odločitve, obenem pa jih skuša spodbuditi k raziskovanju in s tem pozitivno vplivati na bralno kulturo. Kot navajata Malec in Kavčič (2016), je odločitev o uvrstitvi del na portal zaupana knjižničarjem, ki pripravljajo bralne zapise. Njihova priporočila, podobno kot v klasičnih knjižnicah, temeljijo na bralnih izkušnjah, poznavanju književnosti ter sprotne spremljanju knjižnega trga, kar je podprto z izobraževanji, posveti ter izmenjavo informacij in stališč na strokovnih srečanjih.

Portal odlikuje učinkovit sistem filtriranja metapodatkov, ki bralcem omogoča hitro in enostavno iskanje po različnih kriterijih. Z anotacijami knjižničarjev, opisi bralnih doživetij, informacijami o dostopnosti in zahtevnosti branja, podatki o literarnih nagradah, mnenji in ocenami bralcev, literarnimi kritikami, predmetnimi oznakami in drugimi relevantnimi informacijami je portal Dobreknjige.si več kot desetletje uspešno dopolnjeval slovenski knjižnični katalog. Ob nenehnem razvoju in prilagajanju je postal eden ključnih virov za spodbujanje bralne kulture v Sloveniji, prejel pa je tudi dve nagradi Združenja splošnih knjižnic in nagrado Slovenskega knjižnega sejma.

A desetletje je dolga doba, zlasti v tehnološkem svetu. V tem času so informacijsko-komunikacijske tehnologije močno napredovale, prav tako znanje in izkušnje z delom na portalu. Ta je s tehničnega in oblikovnega vidika zastarel do točke, ko ga ni bilo več mogoče učinkovito in ekonomično upravljati ter razvijati na način, ki bi ustrezal sodobnim standardom

in pričakovanjem uporabnikov. V zadnjih petih letih je bil zato deležen zgolj manjših popravkov in posodobitev. Zavedali smo se, da sodobnejše platforme omogočajo večjo samostojnost pri organizaciji vsebin ter večjo učinkovitost in ekonomičnost poslovanja. Enako velja za videz portala, ki ga na obstoječi platformi ni bilo več mogoče posodabljanje.

Prepričani smo, da si slovenski bralci, avtorji, prevajalci in vsi, ki soustvarjajo življenje knjig, zaslužijo sodobnejši portal o knjigah in branju v slovenščini – portal, ki je ponosno slovenski, a hkrati odprt tudi za tuje literarne tokove, virtualno okolje, kjer se knjige in bralci počutijo prijetno in razumljeno.

Potrebovali smo novo, uporabniku prijaznejšo platformo, zgrajeno na odprtokodni in prosto dostopni tehnologiji (GPL, MIT ali podobno). V programu dela in finančnem načrtu za leto 2022 (2021) smo predvideli sodobnejši, interaktivnejši in hitrejši portal, prilagojen uporabnikom s posebnimi potrebami, z izboljšanimi iskalnimi funkcijami, filtriranjem in navigacijo, naprednejšimi spletnimi bralnimi klubi, integriranim geslovníkom in novo bazo biografij avtorjev, povezano z biografskim portalom Obrazi slovenskih pokrajin in katalogom COBISS+. Na stari platformi smo uporabljali brezplačni sistem Disqus, ki ni omogočal globlje integracije in povezav z drugimi moduli portala.

Načrtovali smo tudi module za spremljanje in nagrajevanje bralnih dosežkov, pripravo interaktivnih preizkusov znanja in bralnih izzivov ter naročanje na novosti po izbranih kriterijih, obenem smo tudi predvideli preureditev informacijske arhitekture portala, vključno z metapodatkovno shemo za opis gradiva. Administratorji portala smo si želeli več samostojnosti pri spreminjanju, nadgrajevanju in dodajanju novih funkcionalnosti.

Novembra 2024 je portal praznoval svojo prvo okroglo obletnico. Kot darilo za njegov deseti rojstni dan in prehod v »najstniška« leta smo ga temeljito prenovili in posodobili. Kot poudarja Malec (2024), smo mu s tem postavili trdne temelje za nadaljnjo rast in razvoj.

2 Pregled dopolnitev in funkcionalnosti portala Dobreknjige.si

Prenova portala Dobreknjige.si je obsegala več vsebinskih sklopov in izboljšav na različnih področjih. V tem prispevku bomo izpostavili ključne posodobitve, med katerimi so izboljšano iskanje in filtriranje vsebin, optimiziran prikaz rezultatov ter izboljšanje kakovosti podatkov in vsebin.

2.1 Bralna priporočila, filtriranje vsebin in spodbujanje raznolikosti

Novi portal nam ponuja izboljšane možnosti iskanja, filtriranja in kategorizacije leposlovja. Bralci tako lažje krmarimo skozi obsežno ponudbo knjižnih naslovov. Izboljšano funkcionalnost lahko primerjamo z literarnim zemljevidom, s katerim lažje najdemo pot do knjig na podlagi našega trenutnega bralnega razpoloženja ali interesa (Malec, 2024).

Portal poleg klasičnega iskanja po znanih podatkih (naslov, avtor ipd.) omogoča iskanja, zasnovana po sodobnih konceptih, kot so štirje vhodi, literarni GPS, tematske knjižne police ...

2.1.1 Štirje vhodi

Edinstven okvir za svetovanje bralcem, ki ga uvajamo na portalu in se osredotoča na štiri elemente *privlačnosti leposlovja*, je razvila ameriška knjižničarka, pisateljica in literarna kritičarka Nancy Pearl. Z uvedbo novega iskalnika po elementih privlačnosti, ki jih je Pearlova poimenovala »štirje vhodi«, izboljšujemo iskalne možnosti, bralce opozarjamo na bistvene

prvine literarnega dela in napotujemo k širšemu naboru priporočil, ki presega okvire ustaljenih bralnih preferenc. Po Pearl (2012) štirje vhodi predstavljajo izkustvene elemente, prek katerih doživljamo knjigo in se z njo povezujemo. Analogija z vhomom se uporablja, ker si tako zlahka predstavljamo vstop v knjigo. V vse leposlovne knjige vodijo štirje vhodi, vendar je običajno eden (ali dva) večji od preostalih. Štirje vhodi Pearllove se nanašajo na zgodbo, literarne osebe, prizorišče (čas in kraj dogajanja) in jezik:

1. Knjige, v katerih je največji vhod zgodba, so tiste, za katere bralci pravimo, da so tako vznemirljive, da jih ne moremo odložiti, ker nestrpno pričakujemo, kaj se bo zgodilo v nadaljevanju.
2. Knjiga, v katero vstopamo predvsem prek literarnih oseb, je knjiga, v kateri se bralci tako povežemo z nastopajočim likom, da se nam po zaključenem branju zdi, kot bi izgubili drago osebo.
3. Knjiga, v kateri je velik poudarek na prizorišču, bralci opisujemo z besedami, kot so: »Počutil sem se, kot bi bil tam.« ali pa: »Rada bi obiskala kraje, kjer se je zgodba odvijala.«
4. Knjige, kjer so prvine jezika največja odlika, pa nas vodijo do izjav, kot so: »Brala sem počasneje, da bi uživala v jeziku.« ali »Nisem prepričan, o čem knjiga pripoveduje, vseh mi je bil predvsem način, kako je avtor pisal.«

Štiri vhode smo v portal umestili tako, da smo poleg iskanja po predmetnih oznakah po celotnem besedilu v splošnem iskanju dodali možnost iskanja po štirih ožjih kategorijah (slika 1), kar omogoča bolj ciljno usmerjeno odkrivanje knjig, ki ustrezajo našim osebnim bralnim željam in interesom:

- Kategorija *Zgodba, teme, motivi* združuje oznake, ki definirajo zgodbo in sporočilo dela. Vključuje tematske oznake, kot so *iskanje identitete, družbena pravičnost* ali *človek in narava*. Kategorija pomaga bralcem najti knjige, ki ustrezajo njihovim interesom na ravni zgodbe in tematike.
- Kategorija *Literarne osebe* predstavlja karakterizacijo in razvoj likov v knjigi. Vključuje oznake, s katerimi opisujemo literarne osebe (npr. *ženski liki, posebneži*), njihove vloge v zgodbi ali specifične lastnosti (npr. *čarovnik, vohun*). Namenjena je zlasti bralcem, ki iščejo zgodbe z liki, s katerimi se lahko poistovetijo ali jih zanimajo njihova doživljanja in preizkušnje.
- Kategorija *Literarni prostor in čas* se nanaša na lokacijo in časovno obdobje, v katero je zgodba postavljena. Predmetne oznake lahko vključujejo specifične geografske lokacije (*Pariz, Mars*), zgodovinska obdobja (*srednji vek, druga svetovna vojna*) ali druga prizorišča (*hoteli, knjigarne*). Tovrstne oznake so pomembne bralcem, ki imajo radi zgodbe, postavljene v specifična časovna obdobja ali lokacije.
- Kategorija *Jezik in druge značilnosti besedila* pa opisuje slog, jezikovne značilnosti in pripovedne tehnike pisanja. Vključuje npr. oznake, kot so *nonsens, sleng, eksperimentalno literarno ustvarjanje* ali *črni humor*. Ta vidik je še posebej pomemben bralcem, ki cenijo določene literarne stile ali iščejo posebno estetsko bralno izkušnjo.

Slika 1: Štirje vhodi, integrirani v iskalnik po ključnih besedah (vir: Dobreknjige.si)

2.1.2 Literarni GPS

Nova funkcija skeniranja črtne kode – poimenovali smo jo *literarni GPS* – lahko uporabnika s preprostim skeniranjem črtne kode na knjigi, ki jo izvede kar z mobilnim telefonom, pripelje neposredno do zapisa na portalu Dobreknjige.si (slika 2). Funkcija je uporabna tudi za knjižničarje, zlasti izposojevalce v procesih svetovanja za branje.

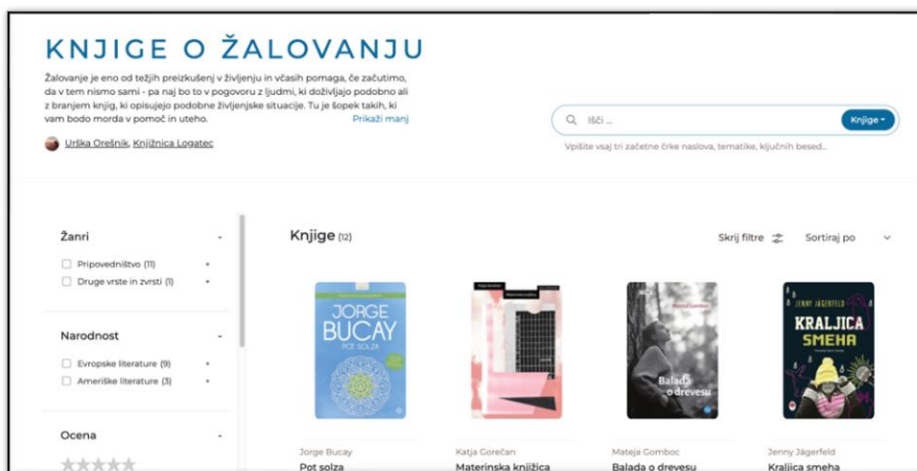

Slika 2: Literarni GPS – nova funkcija skeniranja črtne kode (vir: Dobreknjige.si)

2.1.3 Tematske knjižne police

Tudi na prenovljenem portalu smo imeli v mislih bralce, ki se v velikem izboru knjig ne znajdejo najbolje in jim bolj ustrezajo manjši tematski izbori. Zanje ustvarjalci portala pripravljajo knjižne police, ki so vidne že na vstopni strani portala in ponujajo izbore knjig z zelo raznoliko tematiko, vsaka polička ima svoje ime: *Knjige, po katerih so bili posneti filmi*, *Fletno poletno branje*, *Živali v leposlovju*, *Življenje starejših*, *(p)opisano v leposlovju*, *Iz življenja žensk* in

številne druge (slika 3). Na portalu ustvarjalci dodajajo nove tematske police, izbor je vedno bogatejši.

Slika 3: Tematska knjižna polica (vir: Dobreknjige.si)

2.1.4 Osebna priporočila

Poleg standardnih orodij za iskanje portal ponuja tudi izboljšana osebna priporočila, ki temeljijo na preteklih bralnih izbirah in interakcijah na portalu – kakor da bi imeli na voljo osebnega bralnega svetovalca, ki nas vodi k novim odkritjem in spodbuja k raziskovanju literarnih krajin.

2.1.5 Značilnosti literarnih oseb (starost)

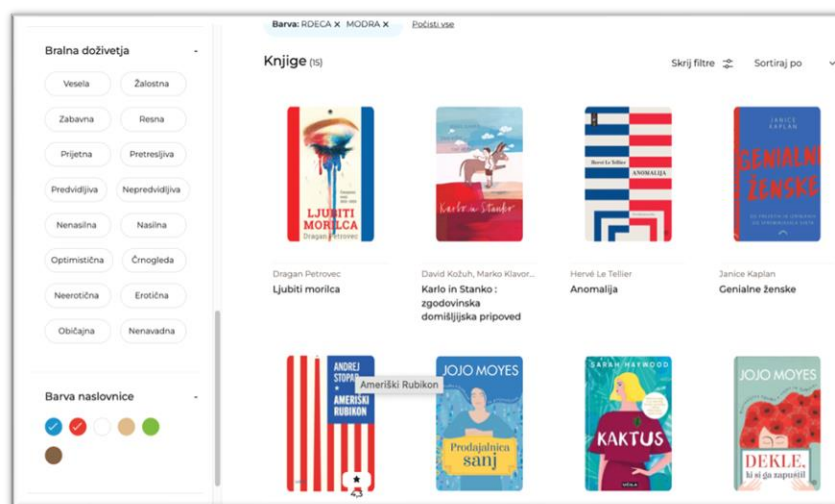
Bralce pri izbiri knjige zanimajo tudi že vnaprej znane značilnosti literarnih oseb, ker recimo radi prebirajo dela, kjer nastopajo literarne osebnosti njihove starosti. Lahko pa te informacije o značilnostih oseb potrebujejo za proučevanje ali za poučevanje (npr. učitelji, bralne značke ipd.).

Iskanje po starosti literarnih oseb je preprosta funkcija, ki nam omogoča, da iščemo dela z literarnimi osebami glede na njihovo starost, in sicer tako v leposlovnih kot v nekaterih stvarnih delih (npr. življenjepisih). Funkcija je lahko koristna tudi učiteljem ali denimo študentom, ki želijo proučiti razvoj obravnavanih likov, vpliv starosti na njihove odločitve, vedenje in odnose ali denimo primerjati osebe različnih avtorjev, žanrov ali obdobj in ugotavljati, kako se percepcija in predstavitev likov spreminjata skozi čas, v različnih kulturnih kontekstih ipd. Literarne osebe so na novem portalu kategorizirane v standardizirane starostne skupine:

- dojenčki in malčki (0–3 leta)
- predšolski otroci (4–5 let)
- mlajši šolarji (6–11 let)
- najstniki (12–17 let)
- mladi odrasli (18–29 let)
- odrasli srednjih let (30–59 let)
- starejši odrasli (60–74 let)
- seniorji (75 let in več)

2.1.6 Barva naslovnice

Iskanje po barvi naslovnice je še en zanimiv in inovativen način iskanja knjig na portalu, ki je še posebej uporaben v situacijah, ko se bralci ne moremo spomniti naslova ali avtorja iskanega dela, vendar se spominjamo, kako je bila videti naslovnica. Želena barvo lahko uporabimo kot ključni iskalni kriterij ali kot nadaljnji filter iskanja. Nova funkcija iskanja prinaša svež pristop k iskanju in organizaciji knjig in je odličen primer, kako lahko tehnologija izboljša naše vsakdanje iskanje informacij (slika 4).

Slika 4: Iskanje po barvi naslovnice (vir: Dobreknjige.si)

2.2 Interaktivne vsebine: literarni kvizi, prispevki in igrifikacija

Interaktivne vsebine na prenovljenem portalu Dobreknjige.si prinašajo sveže pristope k spodbujanju branja in raziskovanju literature. Portal uporabnike z elementi igrifikacije, literarnimi kvizi in možnostjo soustvarjanja vsebin aktivno vključuje v bralno skupnost ter jih spodbuja k odkrivanju novih knjig na zabaven in izobraževalen način.

2.2.1 Citati

Pogosto so nam ob branju nekatere misli avtorjev še posebno zanimive, nekateri bralci si jih sproti zapisujemo. Te navdihujoče misli, citati, so prijeten del branja, zato smo jim na portalu namenili posebno pozornost. Že osnovno iskanje na portalu bralca pripelje ne samo do avtorjev in knjig, pač pa tudi do citatov. S sodelovanjem uporabnikov in ustvarjalcev portala bo zbirka citatov vedno bolj bogata in raznolika dragocena zakladnica lepih in zanimivih misli tujih in sodobnih slovenskih avtorjev. V zbirki citatov bomo lahko odkrili, katere misli so ob branju iste knjige navdihnile druge bralce, lahko si bomo ustvarili zbirko svojih priljubljenih citatov, do nje kadarkoli dostopali in po njej zlahka brskali po več merilih (avtor, knjiga, citati iz posameznih književnosti ...).

2.2.2 Kvizi

Portal nas vabi v svet kvizov, ki niso le zabavni, ampak tudi izobraževalni, saj nam omogočajo, da preizkusimo in poglobimo svoje znanje o literaturi (slika 5). Vsako aktivno sodelovanje uporabnikov na portalu je zelo dobrodošlo.

Slika 5: Kviz, objavljen na portalu Dobreknjige.si (vir: Dobreknjige.si)

2.2.3 Novice

Z redno objavo svežih novic in zanimivih prispevkov iz literarnega sveta, kar bralce povezuje z dogajanjem v literarnem svetu, si obetamo, da bo portal zaživel v vlogi svojevrstnega literarnega kompasa.

2.3 Personalizacija, bralna aktivnost in dostopnost na portalu

Prenovljeni portal Dobreknjige.si prinaša številne možnosti za personalizirano bralno izkušnjo, ki uporabnikom omogočajo sledenje lastnim interesom, organizacijo branja in prilagajanje nastavitev zasebnosti. Z uvedbo bralnih dnevnikov, individualnih profilov in naprednih priporočil lahko vsak bralec oblikuje svoj unikatni prostor na portalu in spremlja svoj bralni napredek.

2.3.1 Personalizirani profili

V uredništvu se zavedamo, da je vsak bralec edinstven, zato smo na novem portalu ponudili več možnosti ustvarjanja personaliziranih profilov. Profili nam omogočajo sledenje bralnim navadam, izbiro priljubljenih žanrov, avtorjev in nastavitev priporočil, ki ustrezajo našim bralnim preferencam. Na voljo je več tipov profilov, kar bo omogočilo interakcijo med različnimi deležniki literarnega sveta. Vsak profil ima svoje posebnosti, ki bodo prispevale k raznolikosti in bogastvu vsebin.

2.3.2 Bralni sezname

S portalom želimo bralcu omogočiti popoln pregled nad lastnim branjem. Bralci velikokrat sežemo tudi po knjigah, ki na portalu še niso predstavljene, mnogi svoje bralno obzorje širimo tudi z branjem tujih knjig. S prenovljenim portalom lahko bralci na enem mestu zbiramo vse

svoje knjige: tiste, ki so predstavljene na portalu, knjige, ki jih ni na portalu, a so v COBISS-u, in tudi tuje knjige. Tako uporabniki lahko urejamo svoj bralni seznam na enem mestu.

2.3.3 Časovnik in osebna statistika

Funkcija osebnega bralnega dnevnika vključuje tudi časovnik in beleženje osebne statistike (slika 6). Orodji nam omogočata, da sprotno beležimo in analiziramo čas, namenjen branju, s čimer pridobimo vpogled v svoje bralne vzorce in navade. Bralni dnevnik nas spodbuja k zastavljanju ciljev in spremljanju svojega napredka, kar pozitivno vpliva na motivacijo in zavzetost za branje.

Slika 6: Beleženje osebne statistike branja (vir: Dobreknjige.si)

2.3.4 Beležka

Ohranili in izboljšali smo tudi funkcijo beležke, ki nam omogoča, da med branjem zapisujemo in shranjujemo svoje misli, opombe in citate, kar pomembno prispeva k bolj poglobljeni in interaktivni bralni izkušnji.

2.3.5 Nastavitve

Posebno pozornost smo namenili pravicam uporabnikov portala do ohranjanja zasebnosti in nezaželenega sledenja. Na novem portalu lahko bralci sami izberemo, katere informacije in v kolikšni meri jih bomo delili z drugimi uporabniki portala ali izpostavili širši javnosti. Drugače povedano, za vsako od zasebnih kategorij informacij (npr. seznam prebranih knjig, osebna statistika, aktivnosti na portalu ipd.) lahko natančno določimo, komu bo vidna: vsem, samo sledilcem ali samo nam (slika 7).

Personalizacija in dostopnost sta elementa, ki portalu Dobreknjige.si omogočata zadovoljitev širšega spektra bralnih potreb in interesov. S kombinacijo navedenih funkcij bo nova platforma, hkrati osebna in univerzalna, bralcem ponujala prostor za individualno raziskovanje in jih obenem povezovala s širšo literarno skupnostjo.

The screenshot displays the 'NASTAVITVE' (Settings) section of the portal, specifically the 'Zasebnost' (Privacy) tab. The settings are organized into a list of items, each with a corresponding dropdown menu to select a visibility level. At the bottom, there is a 'Shrani nastavitve' (Save settings) button.

Setting	Current Selection
Vidnost profila:	Javen
Kdo lahko vidi moje bralne police?	Samo jaz
Kdo lahko vidi mojo statistiko branja?	Samo jaz
Kdo lahko vidi moje bralne cilje?	Samo moji sledilci
Kdo lahko vidi moje nagrade?	Vsi
Kdo lahko vidi moje točke?	Vsi
Kdo lahko vidi moj dnevni niz?	Vsi

Slika 7: Modul za nastavitve zasebnosti (vir: Dobreknjige.si)

2.3.6 Igrifikacija

Inovativnost portala se kaže tudi z uvajanjem elementov igrifikacije (zbiranje točk, virtualne nagrade za bralne dosežke in aktivnosti na portalu), za katere verjamemo, da bodo uporabnike še dodatno spodbudili k branju in večji aktivnosti na portalu.

2.4 Vključevanje skupnosti

V proces ocenjevanja in deljenja bralnih doživetij portal aktivneje vključuje tudi svojo bralno skupnost.

2.4.1 Bralna doživetja

Branje je zelo individualen proces, vsak bralec knjigo doživlja po svoje. Celo isti človek neko knjigo v različnih obdobjih in življenjskih okoliščinah doživlja različno. Zato smo na prenovljenem portalu v bralna doživetja vključili tudi bralce. Vsak prijavljeni uporabnik ob prebrani knjigi lahko oceni, kako je knjigo med branjem doživiljal (ali se mu je knjiga zdela zabavna ali resna, zahtevna ali lahka, nasilna ali nenasilna, erotična ali neerotična, lahkotna ali zahtevna ...) in s tem vpliva na splošni prikaz bralnih doživetij ob posamezni knjigi.

2.4.2 Sledenje

Vsi bralci imamo svoje najljubše knjige, svoje priljubljene avtorje. Vendar se naše srečanje s knjigo in njenim avtorjem navadno zaključi, ko knjigo odložimo. Prenovljeni portal z novo funkcijo *sledi* omogoča, da knjigam in avtorjem sledimo tudi po branju. Tako lahko spremljamo recimo nove komentarje ob svoji priljubljeni knjigi, obveščeni smo, ko je na portalu objavljeno bralno priporočilo za novo knjigo našega priljubljenega avtorja ... Sledimo lahko tudi določenemu žanru (npr. nova pesniška zbirka ali kriminalka) in smo obveščeni, kadar je na portalu predstavljena nova knjiga. Sledimo lahko tudi osebam, torej uporabnikom ali ustvarjalcem portala, vendar le, če nam to dovolijo v nastavitvah osebnega profila.

2.4.3 Komentiranje in priporočanje

Poleg že omenjene funkcije dodajanja citatov, sledenja in dodajanja bralnih doživetij lahko bralci tudi komentiramo knjige ali odgovarjamo na komentarje. Vsako prebrano knjigo lahko na portalu priporočamo v branje drugim uporabnikom.

Osnovna filozofija portala je namreč ustvarjanje čudovitega bralnega mozaika, v katerega vsak ustvarjalec, sodelavec ali uporabnik lahko prispeva svoj kamenček. S prispevkom vsakega izmed nas bo portal rasel in še naprej predstavljal svojevrsten odsev življenja knjig v Sloveniji, za katerega imamo čast skrbeti tudi slovenske splošne knjižnice.

3 Kakovost podatkov

Za zagotavljanje natančnosti in doslednosti knjižnih zapisov smo uvedli izboljšane mehanizme za preverjanje metapodatkov. Novi sistem samodejno zaznava morebitne pomanjkljivosti ali neskladja v zapisih, kot so manjkajoči ključni podatki (naslov, avtor, založba, leto izida) ali morebitno podvajanje zapisov. S tem izboljšujemo uporabniško izkušnjo in pripomoremo k večji zanesljivosti portala.

Ob tem smo v portal uvedli novo sistemsko kontrolo, ki zagotavlja, da so vnesena tudi imena prevajalcev in se tako njihov prispevek ustrezno dokumentira in ceni enako kot delo izvirnega avtorja. Prevod namreč ni le mehanično prenašanje besedila iz enega jezika v drugega; zahteva globoko razumevanje obeh kultur, jezikov in specifičnih literarnih tehnik ter sposobnost prenesti ton, stil in pomen izvirnika v ciljni jezik. S priznavanjem dela prevajalca na portalu poudarjamo tudi pomen kakovostnih prevodov.

Pomemben vidik zagotavljanja kakovosti podatkov je tudi vključevanje strokovne javnosti in uporabnikov. Z mehanizmi povratnih informacij, kot so možnost prijave napak in predlogi za dopolnitve, omogočamo aktivno sodelovanje bralcev in knjižničarjev pri izboljševanju vsebine portala. Tako zagotavljamo, da so podatki na portalu ažurni, relevantni in kakovostni.

4 Uporaba portala Dobreknjige.si

Opisane izboljšave se kažejo tudi v statistiki uporabe portala Dobreknjige. Ogledi so se v primerjavi z letom 2023 povečali za 6 % (z 2.066.093 na 2.186.652), kar predstavlja drugi najvišji letni obisk doslej. Prav tako se je število novih zapisov na portalu povečalo za 19 % v primerjavi s predhodnim letom (s 5.151 na 5.711).

Opaziti je tudi večjo aktivnost uporabnikov, predvsem v smislu soustvarjanja vsebin na portalu Dobreknjige.si. Posodobljena različica portala omogoča več interaktivnosti in novih možnosti za sodelovanje. Bralci lahko na portalu rešujejo kvize, priporočajo dobre knjige, ocenjujejo in komentirajo, prispevajo citate ter vodijo svoj bralni dnevnik, ki vključuje tudi časovnik in beleženje osebne statistike branja in beležnico. Trenutno statistični modul še ne omogoča spremljanja zbirnih podatkov za vsako od teh aktivnosti, so pa dostopni naslednji podatki:

- Od 24. aprila do 31. decembra 2024 se je na portal na novo registriralo 7.270 uporabnikov.
- Uporabniki so prispevali 407 citatov, ki so zbrani na spletni povezavi: Dobreknjige.si – citati.

- Z beleženjem osebne statistike lahko uporabniki natančneje spremljajo čas, ki ga namenjajo branju, s čimer pridobijo boljši vpogled v svoje bralne vzorce in navade. Skupaj so do konca leta 2024 zabeležili 295.092 minut ali več kot 484 ur branja.

Videti je, da se Dobreknjige.si uspešno razvijajo v sodoben, uporabniku prijazen bralni portal, ki spodbuja bralno kulturo in krepi skupnost ljubiteljev knjig.

5 Razprava in zaključek

Portal Dobreknjige.si je vstopil v novo desetletje z osveženo podobo, naprednimi funkcionalnostmi in izboljšano uporabniško izkušnjo. Ključna nadgradnja je prehod na odprtokodno platformo, ki omogoča večjo prilagodljivost, hitrejše delovanje in boljšo dostopnost tudi za uporabnike s posebnimi potrebami.

Z dodelano kategorizacijo ter številnimi novimi funkcijami iskanja in filtriranja bralnih priporočil si v uredništvu obetamo, da bo portal Dobreknjige.si še bolj spodbujal raznolikost branja in odkrivanje novih avtorjev, s čimer lahko prispeva k razvoju bolj informirane, raznolike in povezane literarne skupnosti.

Iskalni sistem je občutno izboljššan z inovativnimi metodami, kot so koncept štirih vhodov, literarni GPS, tematske knjižne police in celo barva naslovnice, kar omogoča lažje in intuitivnejše raziskovanje knjižne ponudbe. Personalizacija uporabniškega profila je nadgrajena z bralnimi dnevniki, časovnikom branja in možnostjo sledenja priljubljenim avtorjem, knjigam in žanrom, kar bralcem omogoča, da portal prilagodijo svojim interesom.

Interaktivni elementi, kot so literarni kvizi, zbirka citatov in igrifikacija, spodbujajo aktivno sodelovanje in bralno motivacijo, portal pa vse bolj deluje kot središče literarne skupnosti, kjer bralci izmenjujejo mnenja, ocenjujejo knjige in priporočajo vsebine drugim.

Statistični podatki potrjujejo, da so vsebinske in tehnične izboljšave portala Dobreknjige.si naletele na pozitiven odziv uporabnikov. Povečano število ogledov in prispevkov, večja interaktivnost ter nove možnosti sodelovanja kažejo na okrepljeno vključenost bralcev in njihovo pripravljenost na aktivno sooblikovanje portala. Ti rezultati potrjujejo, da se portal Dobreknjige.si uspešno razvija v sodoben, uporabniku prijazen bralni portal, ki spodbuja bralno kulturo in krepi skupnost ljubiteljev knjig.

Tako si tudi knjižničarji in knjižničarke prizadevamo – skupaj z bralci in ljudmi drugih poklicev, ki so v Sloveniji povezani s knjigo –, da bi bilo naše življenje s knjigami in zaradi knjig lepše in bogatejše ter da bi znali ceniti naše knjižno bogastvo.

Zato se v uredništvu portala Dobreknjige.si zahvaljujemo vsem, ki portal soustvarjate, ga uporabljate in spremljate naše objave. Želimo vam, da bi še naprej uživali ob branju dobrih knjig – v svojem jeziku in z roko v roki z vsemi, ki svojo dušo, ustvarjalnost, čas in znanje vlagajo v knjige. Portalu pa ob njegovem desetem rojstnem dnevu zaželim, da bi tudi v svojih najstniških letih rasel in se razvijal.

Reference

Malec, L., 2014. Predstavitev spletnega portala Dobreknjige.si. V: *Klemen, A. in Resman, S., ur. Knjižnica, srce mesta: vrednotenje književnosti za potrebe knjižnic: [enodnevno strokovno*

posvetovanje z okroglo mizo, sreda, 21. maj 2014, Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2, Ljubljana]. Ljubljana: Mestna knjižnica Ljubljana. Str. 13–15.

Malec, L. in Kavčič, P., 2016. Kompetentni knjižničarji za kakovostno svetovanje na portalu Dobreknjige.si. *Knjižnica*, 60(2/3), 9–12.

Malec, L., Kavčič, P. in Škvarc, I., 2016. Dobre knjige.si – projekt slovenskih splošnih knjižnic. *Knjižnica*, 60(2/3), 15–34.

Malec, L., 2024. Dobreknjige.si: desetletje izkušenj kroji prihodnost portala. *Bukla: brezplačna revija o dobrih knjigah in multimediji*, 20(178), 34.

Pearl, N., 2012. *Book lust: recommended reading for every mood, moment, and reason*. Sasquatch Book. Blue Star Press.